

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Саша Владимирова Тодорова

на научните трудове, представени по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор”

от кандидата доц. д-р Живко Величков Жечев, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Социални дейности” към Педагогическия факултет на ШУ (Протокол РД-16-004/12.01.2021г.), обнародван в ДВ бр. 98/17.11.2020 г.

Доц. д-р Живко Жечев е единствен кандидат в обявения конкурс. Той е роден на 31 януари 1959 г. в Шумен. Средното си образование е получил в Политехническа гимназия „Н. Й. Вапцаров”, Шумен. Придобил е ОКС „бакалавър” по българска филология във Висшия педагогически институт – Шумен през 1980 г. През 2001 г. става „магистър” по социални дейности в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”. Обучението му в докторантура се осъществява също така в ШУ, където през 2013 г. му е присъдена образователно-научната степен „доктор” по Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика), професионално направление 1.2. Педагогика, област на висшето образование 1. Педагогически науки.

Неговият трудово-професионален живот, с изключение на две прекъсвания, е непосредствено свързан с Шуменския университет, в който протича академичната му кариера от асистент до доцент и до кандидатстването му за професор.

Кандидатът владее руски и английски език.

Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Приложената карта за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” в Шуменския университет е доказателство, че той отговаря на задължителните изисквания на ЗРАСРБ, а именно:

- придобил е образователно-научната степен „доктор“ през 2013 г.;
- заемал е академичната длъжност „доцент“ 5 години, т.е. повече от изискващите се 2 години;
- налице е публикуван монографичен труд, който не е представен като основен хабилитационен труд „Социологическа и правна регулация на проблема „деца в неравностойно положение“, Шумен, Университетско издателство „Епископ Констатин Преславски“, 2019, 166 с., ISBN 978-619-201-291-5;
- постигнат е изискваният се необходим минимум точки. Общо за всички показатели в таблицата кандидатът има 600 точки, при минимален праг 550.

Доц. д-р Живко Жечев е участвал в програмата „Еразъм+“ като обучител в ДГ „Братя Грим“ и ДГ „Космонавт“ за периода 2017-2019 г. Бил е обучител и в курсовете за повишаване на квалификацията на началните учители.

Има участие в работата, насочена към художествено-творческата и спортната дейност сред обучаемите, както и към децата с изяви дарби.

Научноизследователската му активност се измерва с участие и реализация в 7 национални проекта и 14 университетски.

Познат е на академичната общност с участието си в 15 научни форума, от тях 4 с международно участие и 1 пътуващ семинар извън страната.

Оценка на учебно-педагогическата работа

Доц. д-р Живко Жечев участва активно в обучителния процес и в двете ОКС. В ОКС „бакалавър“ той води 10 учебни дисциплини, от които 6 профилиращи. В ОКС „магистър“ дисциплините са 5 – изключително актуални за социалната работа.

Всичко това ми дава основание да оценя високо преподавателската му работа.

Обща характеристика на представените научни трудове

Кандидатът участва в конкурса с 16 публикации, осъществени е периода 2016-2019 г., 7 от които са издадени на английски език. Две от публикациите са индивидуални монографии. Той е автор на 7 публикации на страниците на

реферираното онлайн издание с импакт фактор SocioBrains, 3 – в годишниците на Шуменския университет, 2 – в сборници на научни трудове, 1 учебник и 1 учебно помагало.

Запознаването ми с научните трудове на доц. д-р Живко Жечев ми дава основание да споделя, че той има трайни и сериозни интереси в сферата на социалната политика, акцентирано върху институциите за деца, техните проблеми и решения, потребността от родители и други обществено значими социални аспекти като отклоняващо се поведение и пр.

Очертаното многообразие на изследователските интереси е показателно за мащабността на неговата научна дейност, чиито резултати той умело внедрява в обучителния процес, което е от изключителна важност за формирането на професионалните качества на социалните работници.

Основни направления на научноизследователската дейност

Съдържанието на публикациите на кандидата ориентират към следните направления:

- институционализация и деинституционализация на деца в неравностойно положение и риск;
- алтернативни форми на социални грижи;
- социални иновации, арт терапия;
- отклоняващо се поведение при децата;
- бащинската фигура в процеса на развитието и социализацията на децата в социални услуги;
- социологически и правни регулации на проблемите на децата в неравностойно положение.

Научни и научно-приложни приноси

- Концептуализацията на социалните институции за деца в контекста на различни социологически теории – социално конструиране на реалността, макросоциологическата парадигма и концепцията за социалната дистанция. Извеждане на ролята на социалния работник за постигането на необходимия успех в социалната работа с акценти

за диагностиката, психодиагностиката и взаимодействието между клиента и социалния работник.

- Социалните иновации в обучението по социални дейности и тяхното приложение в практиката. Арт терапията като социална иновация, прилагана при деца в неравностойно положение поради медицински, емоционални, образователни, умствени и рехабилитационни проблеми и такива, свързани с необходимостта от социално включване. Идентифицирането на необходимостта от интегративни знания при прилагането на арт терапията, включването ѝ в програмите за провеждане на студентските стажове и практики с оглед овладяването на специфични умения и компетенции.
- Обогащане на понятийния апарат по отношение на социалните организации, за функционирането на които се изисква наличието на съзнателно координирани дейности за постигането на определен значим резултат. Прилагането на социологическия подход при изследването на социалните организации разкрива сложните връзки и взаимодействия между социализацията на децата, настанени в домове и тяхната социална активност.
- Аргументацията за деинституционализацията на децата, разглеждана като основна форма на алтернативни грижи, за да се преодолее изолацията, да се обогатят контактите им, да се създаде среда, близка до семейната, да се разшири личното им пространство, да се осигурят лични вещи за децата, да се интензифицират връзките с близките и др. Проведеното от общините конкретно изследване по проблема дава основание на доц. Живко Жечев да анализира през призмата на социалната работа очертаните алтернативи на институционалните грижи за деца: реинтеграция в биологичното семейство, настаняване на детето в семейство на родственици или близки, осиновяване, настаняване в

приемно семейство, социални услуги от резидентен тип, защитени жилища, ролята на гражданския сектор.

- Ясно формулираните проблеми, свързани с приемната грижа като мярка за закрила на децата в риск. Чрез тази грижа децата се обгрижват в семейна среда, а основната цел е след определено време те да се върнат в биологичното семейство. Направен е социален портрет на приемното семейство: бездетно, имат починало дете, възрастни, кризисни семейни отношения, самотни майки и др. наред с посоченото приносен момент има очертаното изискване към приемното семейство за отговорност и непрекъсната супервизия от страна на социалните работници.
- Доразвитото определение на отклоняващото се поведение чрез неговите характеристики, дефинирани на основата на широк кръг от негативни явления, определени като социална аномалия. Този принос допринася за изясняване и прецизиране на отклоняващото се поведение със спецификата на периодите на ускорен психосоциален ръст на личността, при който се навлиза в нови и все по-сложни социални взаимоотношения и нарастващи по трудност изисквания. В теоретичен и приложен аспект е важна очертаната разлика между девиантно и делинквентно поведение.
- Идентифицирането на проблемите, предизвикани от необходимостта от бащинска фигура на настанените в социални услуги деца и институции за деца. Доказано е, че бащите и значимите мъжки фигури от разширените семейства на децата продължават да бъдат недооценени и negliжирани като елемент от закрилата на детето. Проведеното емпирично проучване по темата паново доказва ролята на биологичните родители за развитието на детето, психологическите и педагогическите аспекти на ролята „баща“, съвременните възгледи и подходи към бащата в социалната работа. Пълноценното и равнопоставено развитие на децата в социални

услуги изисква целенасочена работа, запълваща потребността от бащинската фигура.

- Предложените практико-приложни идеи за:
  - а.) арт терапия, насочена към мотивация и социална активност;
  - б.) прилагане на брейнсторминг и Метод Ринги за изследване на социални проблеми;
  - в.) сътрудничество между Шуменския университет и Шуменската община в областта на социалната политика.
- Методиката за емпирично социално изследване по проблемите на потребността от бащинската фигура.
- Определена тежест има направеният анализ и оценка на държавната социална политика по отношение на децата в неравностойно положение и тяхната квалификация според причините, довели до риска и според формите на социална грижа.

Бележки и препоръки

Нерешените проблеми в социалната сфера, свързана с децата в неравностойно положение налагат императивно продължение на социалните изследвания в тази област, а техните резултати да станат достояние на всички институции, които имат отношение към решаването им. Препоръката ми е кандидатът да продължи научноизследователската си дейност в тази насока, а получените резултати все така успешно да ги внедрява в процеса на обучението.

Заклучение

Научните постижения на доц. д-р Живко Жечев имат значение за по-нататъшното развитие на теоретичното знание за процесите и явленията в областта на социалната работа, социалните услуги, изграждането на компетенциите на социалните работници, детерминирани от съвременната социално-икономическа среда. Не по-малко е тяхното значение за актуализирането и допълването на учебните програми за обучение по социални дейности.

Доц. д-р Живко Жечев е познат изследовател и преподавател, което се доказва от приложената справка за цитирания и рецензии на негови публикации и участие в научния живот в Шуменския университет и извън него.

Оценката ми за неговите научни публикации и преподавателската му дейност като участник в конкурса за академичната длъжност „професор” по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности (Арт терапия и социализация) за нуждите на катедра „Социални дейности” при Педагогическия факултет на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски” е **положителна.**

Предлагам на уважасмото научно жури доц. д-р Живко Величков Жечев да бъде избран и да заеме академичната длъжност „професор”.

13.02.2021 г.

София

Рецензент:

(доц. д-р Саша Тодорова)